

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het verslag van de Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid over de Verlengingswet Innovatiewet Strafvordering (Kamerstukken II 2024/25, 36784, nr. 5). Het verheugt ons dat de meeste fracties steun uitspreken voor het verlengen van de bepalingen uit de Innovatiewet. Graag gaan wij in deze nota in op de in het verslag gemaakte opmerkingen en beantwoorden wij de daarin gestelde vragen. Daarbij volgen wij de opbouw van het verslag van de vaste commissie. Dat verslag is hieronder integraal en cursief opgenomen. Direct onder een cursief opgenomen vraag wordt het antwoord op die vraag gegeven.

1. Inleiding

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggend wetsvoorstel Verlenging en wijziging van Titel X van het Vierde Boek van het Wetboek van Strafvordering (Verlengingswet Innovatiewet Strafvordering) (hierna: het wetsvoorstel). Deze leden kunnen de verlenging van de vijf pilots in de Innovatiewet Strafvordering (hierna: de Innovatiewet) steunen. Zij hebben wel enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden hebben de Innovatiewet gesteund en vinden het belangrijk dat de strafrechtketen de ruimte wordt geboden om te blijven innoveren. Zij onderschrijven de noodzaak voor een wettelijke grondslag totdat het nieuwe Wetboek van Strafvordering in werking treedt. Zij steunen in dat kader het wetsvoorstel en stellen nog een paar vragen.

De leden van de NSC-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel en de bijbehorende stukken. Deze leden vinden het van belang dat de nieuwe procedures die met de Innovatiewet in het huidige Wetboek van Strafvordering zijn opgenomen, kunnen worden voortgezet. Met deze procedures is twee jaar geëxperimenteerd, waardoor een goede beoordeling kan worden gemaakt over welke procedures succesvol bleken en waarvoor verlenging noodzakelijk is, zodat tot de inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering van deze procedures gebruik kan worden gemaakt. Deze leden hebben over het wetsvoorstel nog een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden zien op dit moment geen aanleiding tot het stellen van vragen over het wetsvoorstel.

De leden van de SP-fractie hebben het wetsvoorstel met interesse gelezen. Deze leden hebben hier nog een aantal vragen over.

2. Stand van zaken van het wetgevingsprogramma nieuw Wetboek van Strafvordering

De leden van de VVD-fractie constateren dat de regering sinds maart 2024 vasthoudt aan de datum van 1 april 2029 voor de inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Gelet op het omvangrijke wetgevingsprogramma en het implementatietraject dat daarop volgt, achten deze leden deze datum niet langer realistisch. Kan de regering reflecteren op de haalbaarheid van de datum van 1 april 2029 en daarbij ook ingaan op wat de gevolgen zijn van de hack van het Openbaar Ministerie voor de noodzakelijke ICT-wijzigingen die nog moeten plaatsvinden voorafgaand aan de inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering?

Voor de inwerkingtredingsdatum van het nieuwe Wetboek van Strafvordering is in goed overleg met de organisaties uit de strafrechtketen gekozen voor 1 april 2029. Vrijwel alle organisaties in de strafrechtketen hebben desgevraagd aangegeven te verwachten op 1 april 2029 klaar te zijn met de werkzaamheden die nodig zijn om het nieuwe wetboek te implementeren in hun werkprocessen en systemen voor informatievoorziening. Ook zijn medewerkers voordien bijgeschoold. Het openbaar ministerie heeft aangegeven nog volop bezig te zijn met herstelwerkzaamheden na de ICT-inbreuk en nog niet in de gelegenheid te zijn om de effecten daarvan op de invoering van het nieuwe wetboek te analyseren.

De eerstvolgende beoordeling van de geplande inwerkingtredingsdatum vindt plaats na het verschijnen van de rapportage van het Adviescollege ICT-toetsing (Ac-ICT), dat door de Eerste Kamer is aangevraagd. Deze rapportage wordt voorzien in het voorjaar van 2026. Bovendien wordt een jaar voorafgaand aan de geplande inwerkingtredingsdatum op 1 april 2029 vastgesteld of de keten nog op schema is om het nieuwe wetboek in te voeren.

3. De evaluatie van de vijf onderdelen uit de Innovatiewet Strafvordering

3.1 Opnamen van beeld, geluid of beeld en geluid als onderdeel van de verslaglegging en als wettig bewijsmiddel

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat de pilots voor audiovisuele registratie (hierna: AVR) wisselende resultaten hebben opgeleverd. Deze leden hebben de indruk dat een van de subpilots AVR, waarbij meer beelden van de gebeurtenissen waarvoor de verdachte terechtstaat op zitting worden vertoond, in enige mate positief is ontvangen door de Rechtspraak, maar andere onderdelen van de subpilots AVR minder. Deze leden begrijpen dat de subpilots AVR leidden tot een hogere werklast voor met name de Rechtspraak en ook het Openbaar Ministerie. Er wordt in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel echter weinig gesproken over de werklastverlaging van de politie die naar verwachting zou worden bereikt met de pilots. Kan de regering daar iets over zeggen?

Met de Innovatiewet Strafvordering is het mogelijk gemaakt om als alternatief voor een volledig proces-verbaal te volstaan met een verkort proces-verbaal in combinatie met opnamen. Voor de werklast van de politie is vooral de subpilot met camerabeelden relevant, die is uitgevoerd bij de politie-eenheden en parketten Noord-Holland en Oost-Nederland en de rechtbanken Noord-Holland en Overijssel. Door de onderzoekers is ten aanzien van deze subpilot geconcludeerd dat er per saldo geen afname is van werklast bij de politie. Hoewel het schrijven van een verkort proces-verbaal zorgt voor minder werklast voor de politie, levert het maken van een compilatie van de camerabeelden juist extra werk op (De Wilde e.a., Evaluatie Innovatiewet Strafvordering. Pilots Gegevens na beslag, Audiovisuele registratie en Hulpofficier van Justitie, september 2024, p. 137).

De leden van de VVD-fractie zouden graag bevestigd zien dat er met spoed wordt gewerkt aan de inzet van nieuwe technologische en digitale technieken, zodat in de strafrechtketen met behulp van artificiële intelligentie en speech-to-text-software verder kan worden geëxperimenteerd. Welke stappen zet de regering en kan de regering een concreet tijdpad aangeven en beschrijven wat nodig is om een aanvullende pilot AVR succesvol te laten verlopen?

Naar aanleiding van de evaluatie van de innovatiepilots is met de ketenorganisaties afgesproken dat zodra technische ontwikkelingen hiertoe aanleiding geven een (vervolg)pilot wordt gestart waarin die technische ontwikkelingen met betrekking tot de inzet van audiovisuele middelen kunnen worden beproefd op een manier die de wet mogelijk maakt (Kamerstukken II 2024/25, 35869, nr. 32). De politie is daartoe in de zomer van 2025 gestart met een test waarbij met behulp van *speech-to-tekst* en kunstmatige intelligentie (*large language models*) een samenvatting wordt gemaakt van een opgenomen politieverhoor. Bij die test wordt naast de technische haalbaarheid, bruikbaarheid en kwaliteit van deze toepassing, ook gekeken naar juridisch-ethische aspecten hiervan. Medio 2026 zullen de opbrengsten van deze test met het openbaar ministerie en de Rechtspraak worden gedeeld. Na evaluatie van de ervaringen wordt besloten over de start van een eventuele vervolgpilot.

3.2 Mediation na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting

De leden van de SP-fractie zien dat tussen de geconsulteerde partijen de meningen uiteenlopen over het voornemen van de regering om in het wetsvoorstel de voorwaarden betreffende de eindezaakverklaring af te schaffen. Aan de ene kant vinden onder andere het Centraal Justitieel Incassobureau en de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak dit een positieve ontwikkeling. Aan de andere kant geeft Slachtofferhulp Nederland aan dat dit mogelijk de positie van slachtoffers kan benadelen. Slachtofferhulp Nederland vraagt wat de afschaffing zegt over de afspraken die worden gemaakt en hoe juridisch houdbaar deze zijn. Kan de regering hierop reflecteren? Wat wordt er bijvoorbeeld verstaan onder een positieve uitkomst? Hoe worden gemaakte afspraken na deze voorgestelde afschaffing dan wel nagekomen?

Voorgesteld wordt de huidige mogelijkheid om aan de eindezaakverklaring voorwaarden te verbinden te laten vervallen tot het moment van inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. De reden hiervoor is dat tijdens de evaluatie van de Innovatiewet is gebleken dat het verbinden van voorwaarden aan een eindezaakverklaring tot problemen leidt in de uitvoering. Er ontbreekt op dit moment een regeling voor het toezicht op de naleving van voorwaarden. Verder is gebleken dat het niet goed mogelijk is om de voorwaarden in de bestaande systemen te registreren. Het vergt een grondige voorbereiding en investering om het registratiesysteem aan te passen. Verder moet worden bekeken hoe de eindezaakverklaring (met voorwaarden) op een goede manier in de justitiële documentatie kan worden vastgelegd. Voor de uitwerking van deze punten is voldoende tijd nodig. Er is onvoldoende tijd beschikbaar om de genoemde knelpunten voor de komende periode, voorafgaand aan de inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, op te lossen.

Deze problemen kunnen wel zijn opgelost op het moment van de inwerkingtreding van het nieuwe wetboek, die is voorzien op 1 april 2029 zodat vanaf die inwerkingtreding weer voorwaarden kunnen worden gesteld. Het is in het belang van het slachtoffer dat de mogelijkheid om bij een eindezaakverklaring voorwaarden te stellen (in de toekomst) wordt voortgezet. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een contactverbod. Het is de bedoeling om in de tweede aanvullingswet niet alleen de regeling van mediation na aanvang van de berechting een plaats te geven in het nieuwe wetboek, maar ook om daarbij te regelen dat bij een eindezaakverklaring voorwaarden kunnen worden gesteld. De mogelijkheid om voorwaarden te stellen komt dus slechts tijdelijk te vervallen.

In de periode die voorafgaat aan de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering blijft het mogelijk dat de rechter een eindezaakverklaring uitspreekt. Dit doet de rechter op basis van afspraken die de verdachte en het slachtoffer in het kader van mediation hebben gemaakt. Deze afspraken zijn bindend, ook al zijn aan de eindezaakverklaring geen voorwaarden verbonden. Onder een positieve uitkomst van mediation wordt verstaan dat er een overeenkomst is gesloten tussen het slachtoffer en de verdachte. De aard van de overeenkomst brengt met zich dat beide partijen hiermee hebben ingestemd. Als een partij zich niet aan de overeenkomst houdt dan zijn er twee wegen denkbaar om nakoming te stimuleren of af te dwingen. Ten eerste kan een slachtoffer bij de officier van justitie melden dat de overeenkomst niet wordt nagekomen. De officier van justitie kan dan (alsnog) tot vervolging van het door de verdachte gepleegde strafbare feit overgaan. Dit element blijft ook na inwerkingtreding van deze verlengingswet behouden in artikel 573, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering (Sv). Ten tweede kan een slachtoffer via het civiele recht de verdachte in gebreke stellen en zo nodig nakoming vorderen bij de burgerlijke rechter.

4. Verlenging en mogelijke aanpassing van de vijf onderdelen uit de Innovatiewet

4.1 Opnamen van beeld, geluid of beeld en geluid als onderdeel van de verslaglegging en als wettig bewijsmiddel

De leden van de NSC-fractie hebben enkele vragen over het verlengen van de subpilots AVR camerabeelden en AVR verdachtenverhoor. De regering baseert deze verlenging op een speculatie; het is denkbaar dat er een nieuwe pilot wordt opgezet, maar concrete plannen zijn er (nog) niet. Deze leden willen de regering vragen waarom de wettelijke mogelijkheid tot het opstarten van een nieuwe pilot met dit wetsvoorstel moet worden gerealiseerd. Zij vragen de regering of het niet logischer is om deze bepaling te laten vervallen en dan in de toekomst met een nieuwe wetswijziging te komen die specifiek ziet op de pilot die zal worden uitgevoerd. Deze leden merken hierbij op dat in dat geval ook bekend is welke technologie voorhanden is, waardoor een betere, op de praktijk toegesneden, bepaling tot stand kan worden gebracht.

Voor de duidelijkheid wordt hier expliciet onderscheid gemaakt tussen enerzijds het niet verlengen van de AVR-subpilots en anderzijds het verlengen van een aantal wettelijke bepalingen waarop een nieuwe AVR-pilot gebaseerd zou kunnen worden. De drie uitgevoerde AVR-subpilots (die zagen op (1) de zitting, (2) camerabeelden en (3) verdachtenverhooren) zijn alle drie niet verlengd. Deze keuze is gemaakt op basis van de conclusies en aanbevelingen van de onderzoekers die het evaluatieonderzoek hebben uitgevoerd en de reacties daarop van de betrokken ketenorganisaties. Na overleg met de ketenpartners is besloten de bepalingen die zien op het onderdeel AVR ter zitting (de artikelen 559, 562, 564, 566 en 568 Sv) met dit wetsvoorstel te schrappen.

De politie en de bijzondere opsporingsdiensten hebben de zorg geuit dat het laten vervallen van de bepalingen die de basis bieden tot het doen van pilots in het kader van camerabeelden en verdachtenverhooren wellicht toekomstige (technische) ontwikkelingen remt, omdat de wet dan niet langer

een grondslag daarvoor biedt. Het is van belang dat de desbetreffende wettelijke mogelijkheden voor toepassing beschikbaar blijven, nu door de politie concreet wordt gewerkt aan de inzet van nieuwe technologieën. De keuze tot het behoud van deze bepalingen en het enkel schrappen van bepalingen die verband houden met de zitting, is gemaakt op basis van nauw overleg met de betrokken ketenpartners. De stelling dat met betrekking tot de regeling van AVR in de Innovatiewet “een betere, op de praktijk toegesneden bepaling” tot stand kan worden gebracht wanneer bekend is welke technologie voorhanden is, wordt niet onderschreven. De kern van de regeling van AVR in de Innovatiewet is dat wanneer een opname beschikbaar is, van een volledig proces-verbaal kan worden afgezien. De wettelijke bepalingen zien op opnamen die met een begeleidend verkort proces-verbaal een adequaat alternatief kunnen vormen voor een volledig proces-verbaal. Die bepalingen zijn zodanig geformuleerd, dat het niet uitmaakt welke technologie daarvoor wordt gebruikt. Bij het inzetten van nieuwe technologieën kan aldus in alle gevallen van de huidige bepalingen gebruik worden gemaakt, wanneer dat een adequaat alternatief voor een volledig proces-verbaal oplevert. Daarom wordt het niet wenselijk geacht deze bepalingen bij gelegenheid van dit wetsvoorstel te laten vervallen.

4.2 Mediation na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het voornemen is om de inzet van mediation in de fase van berechting ook op te nemen in het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Deze leden lezen ook dat dit gebeurt door middel van de tweede aanvullingswet, waarbij ook de in het evaluatierapport gesignaleerde aandachtspunten worden betrokken. Dit kan betekenen dat de regeling over mediation in het nieuwe Wetboek zal worden aangevuld of gewijzigd. Nu is er bij de behandeling van de eerste vaststellingswet voor het nieuwe Wetboek van Strafvordering al een amendement aangenomen van de leden Mutluer en Van Nispen (Kamerstuk 36327, nr. 51) dat ziet op de toepassing van mediation en andere herstelrechtvoorzieningen. Op welke wijze kan de door middel van het amendement ingebrachte toevoeging door de tweede aanvullingswet nog worden gewijzigd? Is het correct dat de aanvullingswetten bedoeld zijn voor technische wijzigingen? Deelt de regering de mening dat, aangezien een ruime meerderheid van de Kamer dat amendement heeft aangenomen, dat voorrang heeft boven andere eventuele wijzigingen via een aanvullingswet?

Het amendement van de leden Mutluer en Van Nispen over mediation betreft de artikelen 1.11.1 en 1.11.2 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Titel 11.1 Herstelrecht). Doordat het amendement is aangenomen maken de voorstellen van de genoemde leden inmiddels deel uit van de tekst van het nieuwe wetboek zoals op dit moment aanhangig bij de Eerste Kamer (Kamerstukken I 2024/25, 36327, C).

De twee aanvullingswetten die zijn voorzien bij het nieuwe wetboek bevatten wijzigingen en aanvullingen op de teksten van het nieuwe wetboek. Naast technische wijzigingen gaat het ook om wat grotere, inhoudelijke onderdelen die worden ingevoegd met een aanvullingswet.

Mediation is een van de onderwerpen uit de Innovatiewet Strafvordering. Deze wet is zoals bekend geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie worden verwerkt in het nieuwe wetboek door middel van de tweede aanvullingswet. Over de teksten van de tweede aanvullingswet zijn wij op dit moment nog informeel in overleg met de betrokken ketenpartners. Bij het onderwerp mediation zal de tekst van het aangenomen amendement van de leden Mutluer en Van Nispen leidend zijn. Bezien wordt of de artikelen over mediation na aanvang van de berechting (met de eindezaakverklaring), die via de tweede aanvullingswet worden overgeheveld naar het nieuwe wetboek, en de artikelen 1.11.1 en 1.11.2 van het nieuwe wetboek goed op elkaar aansluiten. Het is denkbaar dat in het kader van deze aansluiting de bepalingen op onderdelen nog een technische aanpassing moeten ondergaan. In de memorie van toelichting bij de tweede aanvullingswet zal steeds goed worden uiteengezet waarom een bepaalde wijziging of toevoeging wordt voorgesteld, zodat dit inzichtelijk is voor de Kamer.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de mogelijkheid die de rechter heeft om voorwaarden te verbinden aan de verklaring dat de zaak is geëindigd, in het vervolg van de pilot mediaton geschrapt gaat worden, omdat dat problemen oplevert voor de uitvoering. Wat wel blijft, is dat als de verdachte de afspraken voor herstel die in het kader van de mediation zijn gemaakt, niet naleeft, hij opnieuw in rechte kan worden betrokken. Deze leden vragen op welke wijze deze verdachte in dat geval bij gebrek aan voorwaarden alsnog aan die afspraken gehouden kan worden. En hoe en door wie moet daar een aanzet toe worden gemaakt? Begrijpt de regering de bezwaren van Slachtofferhulp Nederland dat het slachtoffer degene zou moeten zijn om de verdachte

alsnog aan de gemaakte afspraken te houden? Zo ja, waarom en hoe moet dat anders? Zo nee, waarom niet? Hoe gaat het slachtoffer dat het belastend vindt om zelf een melding te doen, hierbij ondersteund of ontlast worden?

Voor het antwoord op deze vragen wordt verwezen naar de bovenstaande antwoorden op vragen van de leden van de SP-fractie ten aanzien van de nakoming van gemaakte afspraken. Zoals daar is opgemerkt, vormen de afspraken een overeenkomst tussen de verdachte en het slachtoffer. Het slachtoffer kan constateren dat de verdachte zich niet aan de overeenkomst houdt. Dat betekent niet dat het slachtoffer zelf, persoonlijk, maatregelen in gang moet zetten om nakoming af te dwingen. Het slachtoffer kan hierbij een beroep doen op ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland. Slachtofferhulp Nederland of het slachtoffer kan de niet-nakoming melden bij de officier van justitie. De officier van justitie kan vervolgens besluiten om de verdachte alsnog te vervolgen. Het is ook mogelijk dat het slachtoffer een beroep doet op een andere juridisch adviseur (zoals een advocaat) om de verdachte civielrechtelijk in gebreke te stellen en zo nodig nakoming te vorderen bij de civiele rechter.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie kunnen instemmen met een meer uitgebreide toepassing van de mogelijkheden van mediation door de regeling ook in hoger beroep en in alle arrondissementen mogelijk te maken. Op welke termijn wordt de nu nog geldende regionale beperking in het Besluit innovatie strafvordering geschrapt?

Er wordt naar gestreefd de noodzakelijke wijzigingen in het Besluit innovatie strafvordering door te voeren op hetzelfde moment als waarop deze Verlengingswet in werking treedt. Het conceptbesluit daartoe, met daarin onder meer opgenomen dat artikel 3 van het Besluit innovatie strafvordering (regionale beperkingen mediation) vervalt, wordt nog in 2025 in procedure gebracht.

De leden van de SP-fractie constateren dat er nog een aantal zorgen is over de manier waarop mediation na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting is meegenomen, zoals aangedragen door geconsulteerde partijen, met name door de Raad voor de rechtspraak (hierna: de Rvdr). De Rvdr heeft sterk de indruk dat mediation nu alleen in bepaalde arrondissementen kan worden doorgezet, namelijk enkel in de arrondissementen waar de pilots hebben plaatsgevonden. De Rvdr heeft de indruk dat dit nu niet breder kan worden ingezet. Waarom is er niet voor gekozen deze pilots ook breder in te zetten? Klopt het dat deze pilots doorgaans een succes waren en is dit dan ook niet een reden voor een inzet op bredere schaal? Daarnaast zien deze leden dat de Rvdr een oproep doet om ook de eindezaakverklaringen te kunnen gebruiken in het hoger beroep en dat dit ook in de schakelbepaling moet worden overgenomen. Is de regering hiertoe bereid? Zo nee, waarom niet?

Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de wettelijke regeling van mediation, zoals opgenomen in de Innovatiewet, een adequate basis biedt voor de inzet van mediation in strafzaken in de fase van de berechting. De onderzoekers concluderen dat de meningen van de betrokken organisaties uiteenlopen over het nut en de noodzaak van deze nieuwe regeling. Binnen de Rechtspraak is men positief over de uitbreiding met de mogelijkheid een eindezaakverklaring uit te spreken. Voorafgaand aan de start van de pilot mediation is in overleg met de ketenpartners gekozen voor een regionale toepassing van de wettelijke mogelijkheden uit de Innovatiewet. In het Besluit innovatie strafvordering is dit in artikel 3 verwerkt door de arrondissementen Gelderland, Overijssel en Zeeland-West-Brabant aan te wijzen voor de toepassing van de mediation-artikelen uit de Innovatiewet. In de pilot werd de mogelijkheid van mediation beproefd voor een beperkt aantal delicten. De Raad voor de Rechtspraak heeft aangegeven voorstander te zijn van een meer uitgebreide toepassing van de mogelijkheden van mediation en van de eindezaakverklaring. In lijn met deze wens van de Raad voor de rechtspraak zal de regionale beperking in het Besluit innovatie strafvordering worden geschrapt. De andere ketenpartners hebben hiermee ingestemd. Na overleg met de ketenpartners over de uitkomsten van de evaluatie is tevens besloten dat de bepalingen inzake mediation zullen gelden voor *alle* delicten.

De Raad voor de rechtspraak heeft eveneens de wens uitgesproken om de eindezaakverklaring te kunnen uitspreken in het hoger beroep. Dit voorstel is besproken met de andere ketenpartners. Zij hebben hiermee ingestemd en de benodigde ICT-voorzieningen worden voorbereid om de eindezaakverklaring in hoger beroep te kunnen registreren. Naar aanleiding hiervan is in het voorstel een nieuw artikel 574a Sv opgenomen. De bepalingen over mediation uit de Innovatiewet Strafvordering, en dus ook de

eindezaakverklaring, kunnen zo ook worden toegepast in hoger beroep (zie ook paragraaf 6.3 van de memorie van toelichting).

5. Ontvangen adviezen

5.1 Opnamen van beeld, geluid of beeld en geluid als onderdeel van de verslaglegging en als wettig bewijsmiddel

De leden van de SP-fractie zien dat meerdere partijen kritiek hebben op het gebruik van AVR als zelfstandig bewijsmiddel. Ook zien deze leden dat er wetenschappelijk bewijs voor wordt aangehaald dat het niet goed functioneert als zelfstandig bewijsmiddel en dat ook de waarneming van de rechter nodig is voor in de basis een goede afweging. Waarom wordt ervoor gekozen om artikel 567 van het Wetboek van Strafvordering te handhaven met deze kennis? Heeft de regering ook overwogen dit artikel af te schaffen? Zo nee, waarom niet?

In dit wetsvoorstel is er bewust voor gekozen artikel 567 Sv te handhaven. De reden daarvoor is dat in het evaluatierapport wordt geconcludeerd dat het wenselijk is om een opname van beeld, geluid, of beeld en geluid als wettig bewijsmiddel te behouden (zie De Wilde e.a., Evaluatie Innovatiewet Strafvordering. Pilots Gegevens na beslag, Audiovisuele registratie en Hulpofficier van Justitie, september 2024, p. 180 e.v.). De onderzoekers noemen als doorslaggevend argument daarvoor dat het bewijsmiddel 'eigen waarneming van de rechter' (zie artikel 339, eerste lid, onderdeel 1, Sv) betrekking heeft op waarnemingen van de rechter die tijdens de zitting worden gedaan. Daarbuiten kan de eigen waarneming van de rechter van een opname van beeld en/of geluid volgens jurisprudentie uitsluitend worden meegenomen in de beraadslaging en voor het bewijs worden gebruikt onder de voorwaarden dat de opname tijdens de zitting aan bod is gekomen, zowel de verdediging als het openbaar ministerie toegang hebben gehad tot deze opname en tijdens de zitting geen bezwaar is gemaakt tegen het niet vertonen of laten horen van deze opname. Met het zelfstandig erkennen van audiovisuele en auditieve registraties als bewijsmiddel - zonder dat deze per se door de rechter op de zitting behoeven te worden bekeken - wordt rechtgedaan aan het belang dat deze bronnen van informatie bij de bewijslevering van strafzaken inmiddels hebben gekregen. Vanwege dit belang wordt het niet langer passend geacht om het zelfstandig voor het bewijs gebruiken van deze bronnen van informatie via de restcategorie van de eigen waarneming van de rechter te laten verlopen. Overigens doet de erkenning van AVR als bewijsmiddel niet af aan de waarborgen zoals die gelden voor het ter sprake brengen van processtukken op de zitting.

De leden van de SP-fractie willen ten slotte nog aandacht vragen voor de zorgen van Slachtofferhulp Nederland over AVR. Slachtofferhulp Nederland geeft aan dat in de artikelen 560 en 562 van het Wetboek van Strafvordering is opgenomen dat opnames gemaakt kunnen worden tijdens het opsporingsonderzoek en tijdens het onderzoek ter terechtzitting. Slachtofferhulp Nederland maakt zich zorgen over de privacy van slachtoffers, mede omdat de opname aan de processtukken wordt toegevoegd. Kan de regering uitleggen hoe het zit met de opnames en de vraag of deze mogelijk in de openbaarheid kunnen verschijnen?

Ten aanzien van de geuite zorgen met betrekking tot artikel 560 Sv (op basis waarin opsporingsambtenaren het opmaken van proces-verbaal onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie kunnen uitstellen indien op een opname van beeld, geluid, of beeld en geluid is vastgelegd wat door hen tot opsporing is verricht of bevonden) wordt opgemerkt dat indien die opname als processtuk is gevoegd, het huidige artikel 32 Sv (zie ook artikel 1.8.8, tweede lid, van het nieuwe Wetboek van Strafvordering) voorziet in de mogelijkheid dat in het belang van (onder meer) de bescherming van de persoonlijke levenssfeer kan worden bepaald dat aan de verdachte van bepaalde (gedeelten van) processtukken alleen inzage wordt verleend en geen kopie wordt verstrekt. Het is dan ook niet waarschijnlijk dat een dergelijke opname in de openbaarheid zal verschijnen. Artikel 562 Sv regelt dat de rechtbank kan bepalen dat van het onderzoek op de terechtzitting een opname van geluid of beeld en geluid wordt gemaakt. In het onderhavige wetsvoorstel wordt echter voorgesteld, in lijn met het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State, dit artikel te schrappen. De reden voor de door Slachtofferhulp Nederland geuite zorgen over opnames tijdens de zitting – waarbij erop werd gewezen dat de aanwezigheid van een camera kan leiden tot meer spanning, bijvoorbeeld bij de uitoefening van het spreekrecht – is daarmee weggenomen.

Slachtofferhulp Nederland acht het van groot belang dat slachtoffers worden geïnformeerd over het feit dat er opnames worden gemaakt en over hun privacygerelateerde rechten. Is dit wat de regering betreft voldoende

geborgd in deze wetgeving?

De door Slachtofferhulp Nederland gemaakte opmerking over het informeren van slachtoffers in het kader van opnames en de privacy van slachtoffers lijkt te zien op opnames die worden gemaakt tijdens de zitting. Zoals hiervoor is opgemerkt, wordt met dit wetsvoorstel voorgesteld artikel 562 Sv te laten vervallen, waardoor geen audiovisuele opnames meer van de zitting worden gemaakt en slachtoffers dus ook niet meer over dergelijke opnames hoeven te worden geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

De Minister van Justitie en Veiligheid,